

>> Carta del duc de Noailles en la qual s'exigia que una representació de l'ajuntament olotí l'anés a veure a Girona (10 de febrer de 1711).

La Garrotxa, per la causa comuna i per Carles III

La contribució d'una comarca de la muntanya a la Guerra de Successió

Quan, l'octubre de 1709, l'exèrcit francès de suport a Felip V entrà a Olot i ocupà durant uns dotze dies la Garrotxa, la Gazette de Lió va acabar la notícia amb aquest comentari: «*Les habitants [d'Olot], qui sont les premiers auteurs de la révolte de la Catalogne, et qui se croyaient à couvert des malheurs de la guerre, sont dans une grande consternation de la voir au milieu de leur pays*». Unes poques línies que situen amb força encert el paper de la Garrotxa en el conflicte.

MIQUEL PUIG > TEXT

És cert que a l'anònim redactor del comentari sobre l'ocupació d'Olot el 1709 li faltà un punt de precisió, ja que atribuï a Olot, i no a Vic, l'origen de la revolta catalana de 1705. Però Olot fou dels primers llocs a sumar-s'hi i, per la seva posició geogràfica i absència d'interès estratègic, és cert que la comarca quedà al marge de les principals accions bèl·liques. Això permeté que els pobles de la Garrotxa es mantinguessin fidels a la causa comuna i a Carles III des de l'estiu de 1705 fins al juliol de 1713, llevat dels dies de les incursions de l'exèrcit francès en els anys 1709 i 1711 (a Besalú també el 1708).

A Olot, d'ençà de maig de 1705, mentre esclatava la revolta dels vigatans, hi hagué també alteracions, com semblen assenyalar l'anòmala absència d'actes municipals i al-

gunes morts violentes. A l'agost ja hi ha notícies d'aixecaments d'olotins per unir-se als de Vic, que anaren a més enmig de la impotència o, potser, complicitat de les autoritats municipals. Al setembre se'ls volgué aturar amb gent de l'Empordà, però fou debades. El 12 de setembre Olot es proclamà súbdita de Carles III, el mateix dia que també ho feren Sant Feliu de Pallerols, Santa Pau i, possiblement, la resta de pobles de la comarca. A partir d'aquí, gent d'Olot i de Besalú contribuï a l'expansió de la revolta per l'Empordà (Figueres acceptà la nova situació el 22 de setembre) i altres llocs, fins que a primers d'octubre Barcelona, Girona i tot Catalunya quedà a mans dels austriacistes.

Les incursions de l'exèrcit francès

Els plans de Felip V per recuperar l'obediència dels catalans comptaren, per aquesta

Els pobles de la Garrotxa es mantindrien fidels a la causa comuna i a Carles III des de l'estiu de 1705 fins al juliol de 1713

ACDAX. COL·LECCIÓ D'IMATGES DE JOSEP M. DOU CAMPES. 1916. AUTOR DESCONEGUT

>> *La plaça Mora d'Olot, antigament dita també de Morató, on tenia el casal la família d'aquest nom, molt activa des d'un primer moment a favor de la causa austriacista (fotografia de 1916).*

banda del territori, amb l'auxili de l'exèrcit francès del Rosselló. La seva primera incursió a l'Empordà va produir-se el febrer de 1706, però el seu objectiu era Barcelona, ja que no hi havia cap interès per pujar a la Garrotxa. Fracassats en el seu intent, al maig l'exèrcit francès es reintegrà al Rosselló. En cadascun dels tres anys següents tornà a produir-se una incursió francesa per terres de l'Empordà i dels seus voltants, ara amb el doble propòsit de distreure les tropes aliades i catalanes respecte de les operacions que l'exèrcit filipista feia a ponent i al sud de Catalunya i requisar gra, aliments i imposar contribucions perquè les tropes franceses poguessin mantenir-se a costa dels mateixos habitants dels llocs ocupats.

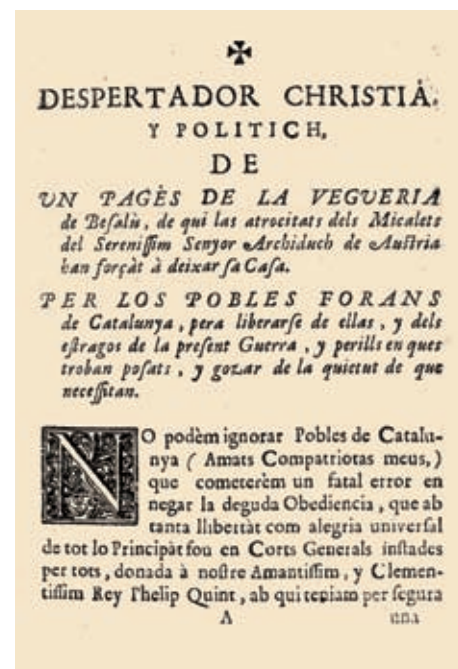
En la incursió francesa a l'Empordà la primavera de 1708, un escamot d'uns 500 homes a cavall arribà fins a Besalú, on prengué un dels jurats, sembla que per fer-li treure informació sobre el territori. Però la principal entrada de l'exèrcit francès a la Garrotxa va ser a l'any següent, l'octubre de 1709. El dia 9 sortiren de Figueres i de Pont de Molins, on eren acampats. L'endemà aconseguiren de superar l'escull de Castellfollit —on les forces catalanes els presentaren combat— i el dia 11 l'avançada de l'exèrcit francès entrà a Olot. Imposaren a la vila una contribució de 3.250 dobles, i a la comunitat de preveres una altra de 500 lliures. A més, exigiren l'entrega de considerables partides de blat, mestall i altres grans per a aliment de la tropa i de la cavalleria, i d'altres gèneres, com ara el cuir de les adoberies olotines. Des d'Olot, diversos escamots es distribuï-

>> *Pamflet de propaganda filipista atribuït, segons es diu a la portada, a un pagès de la vegueria de Besalú.*

ren per les altres poblacions de la comarca per fer-los exigències semblants, sobretot a Santa Pau, on, a més d'obligar els habitants a una contribució de 840 lliures barceloneses, saquejaren la vila. Carregat de queviures i diners, el 22 d'octubre l'exèrcit francès es dirigí a Camprodon. Deixava al seu darrere una terra empobrida, just a l'inici de l'hivern.

L'auxili en la defensa del país

Per prevenir aquestes accions, hi havia un cos de l'exèrcit de Carles III destinat a l'Empordà i a les comarques limítrofes. La Garrotxa, a mig camí entre els passos de Camprodon i de la Jonquera, hagué de suportar de forma cíclica el trànsit d'unitats d'aquest exèrcit, ja fos per fer moviments estratègics, o per fer parada en períodes de poca activitat bèl·lica. L'estada d'aquestes tropes fou sempre motiu de litigi, per les inconveniències que el seu allotjament produïa a la població civil, i per les despeses a què obligava la seva manutenció, que no sempre eren compensades després per la intenció de l'exèrcit. A més, calia contribuir a la composició de noves unitats, o a la formació de cossos irregulars i de sometents en moments de més perill. Quan es produí l'entrada francesa de 1706, s'exigí a Olot la formació d'un cos de cent homes, pagats pel municipi. En ocasió del setge de Bar-

BIBLIOTECA PÚBLICA DE GIRONA

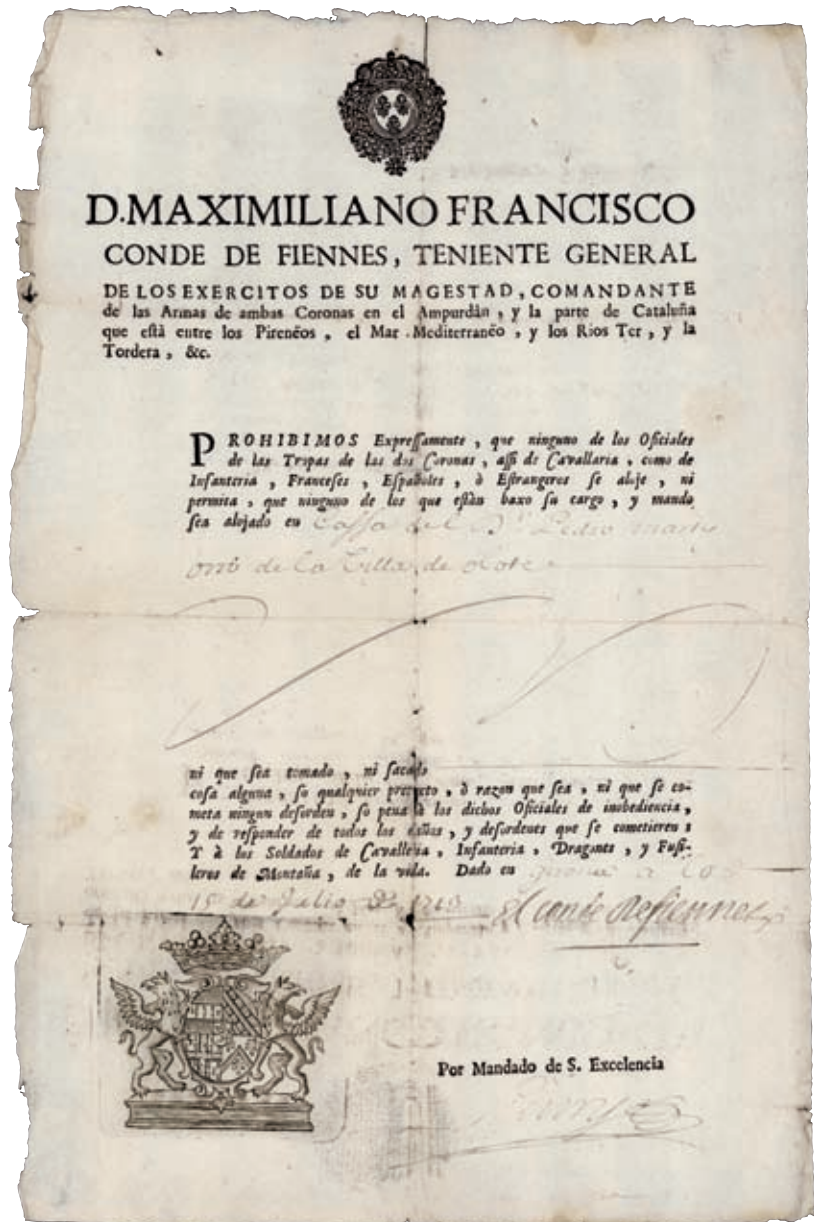
L'octubre de 1709 l'exèrcit francès entrà a Olot. Imposaren a la vila una contribució de 3.250 dobles, i a la comunitat de preveres una altra de 500 lliures

celona d'aquell mateix any, es tornà a demanar a Olot que aportés cinquanta homes per a la seva defensa. El març de 1707, en creure que Girona estava en perill, Olot formà una companyia de quaranta homes que estigué activa des de finals de maig o primers de juny, fins al gener de 1709. A mesura que la guerra avançava, les dificultats econòmiques del municipi feren més difícil la formació d'aquestes unitats. Subsistia, però, l'alçament del sometent general en determinats moments, com per exemple durant la incursió francesa de 1709.

L'any 1710 l'exèrcit francès entrà a l'Empordà al novembre, amb l'objectiu, aquesta vegada, de conquerir Girona, cosa que aconseguí al gener següent. Immediatament s'exigí d'Olot la submissió a Felip V, i tropes franceses tornaren a ocupar la vila i la comarca des de primers de febrer de 1711 fins cap a mitjan març. De nou imposaren contribucions als pobles (la d'Olot pujà a 3.000 francs). Però, un cop hagué marxat l'exèrcit francès, les poblacions retornaren a la situació anterior de fidelitat a Carles III. A la tardor d'aquell mateix any hi hagué una nova incursió francesa a la Garrotxa, amb l'objectiu d'arribar fins a Vic, però l'oposició de les forces situades a Osona els en féu desistir, i les tropes franceses retornaren a l'Empordà.

La força s'imposa

El fracàs aliat per recuperar Girona entre finals de 1712 i primers de 1713 fou una pèssima notícia. Al febrer, novament els francesos feren una incursió per la part baixa de la comarca, d'on s'endugueren, en represàlia d'antigues contribucions no del tot pagades, diverses persones de Montagut, Argelaguer, Fornells, Almor i Ausinyà, les quals visqueren un dur empresonament al Rosselló. Lluny d'aquí, l'abril de 1713 se signava el Tractat d'Utrecht, i a Catalunya es parlava de si s'havia pactat l'abandonament de la causa austriacista, pretensió a la qual, al juny, s'oposà la Junta de Braços celebrada a Barcelona. Al juliol, a la Garrotxa les coses es precipitaren. El dia 15 els cònsols i consell d'Olot, amb la notícia que l'exèrcit francoespanyol era a la vall d'Hostoles i a Sant Jaume de Llierca, i trobant-se la vila exhausta, acordaren posar-se sota l'obediència de Felip V. En els mesos següents encara va haver-hi alguns intents en sentit contrari, que foren reprimits.

Arribats a 1714, la forta presència de l'exèrcit filipista a Olot i a Sant Feliu de Pallerols impedí que s'estengués cap aquí el rebrot de la revolta que sacsejà la Catalunya central i la plana de Vic. A mitjan setembre l'Ajuntament olotí es donà per assabentat de la caiguda de Barcelona. Els cònsols consideraren que, formalment, la nova situació de la capital del Principat no els afectava respecte del pas que ells ja havien fet l'any anterior. En aquells moments no eren conscients —o no ho manifestaren— de les enormes conseqüències que aquell 11 de setembre tindria per a la gent de la Garrotxa i per al país sencer.

Miquel Puig i Reixach és historiador.

>> **Exempció d'allotjament militar estesa a Girona pel comte de Fiennes a favor de l'otolí Pere Màrtir Orri el juliol de 1713.**

Per saber-ne més:

PUIG, Miquel. *Causa comuna. Els olotins i la guerra de Successió*. Olot, Edicions Municipals, 2014.

El 1714, la forta presència de l'exèrcit filipista a Olot i a Sant Feliu de Pallerols impedí que s'estengués el rebrot de la revolta